

TIVIA | **news**

2/2024

TIEDONHALLINTA

MENESTYVÄN TIETOKULTTUURIN SALAISUUS

Vahva tietokulttuuri on digitaalisen liiketoiminnan edellytys. Tietoa tulee johtaa, jotta sen potentiaali saadaan valjastettua liiketoiminnan ja asiakkaiden tarpeisiin.

TARVITAAN HYVÄÄ
DATAA

SYSTEMAI-
SEMINAARIN SATOA

TIETOSUOJAN
SEURAAMUSMAKSUT

PÄÄKIRJOITUS

TARVITAAN HYVÄÄ DATAA

Ollessani pörssiyhtiön tietohallinnon vetäjä parikymmentä vuotta sitten tietohallinto- ja tietohallintojohtaja-termit tuntuivat virheellisiltä. Ei yksikköni tehtäviin kuulunut tiedon hallinta sanan varsinaisessa merkityksessä. Ylläpidimme infrastruktuuria ja liiketoiminnan tietojärjestelmiä sekä varmistimme dataa, mutta emme hallinneet sitä.

OSASY YOLI pörssiyhtiön monitoimialaisuus. Divisioonien yhteinen nimittäjä oli raha, joten bisnesanalytiikka oli muilta osin divisioonien sisäinen asia. Niitä toimintoja toki tuimme ja perustimme jopa osaa-
miskeskuksen tukemaan järjestelmien välistä tiedonsiirtoa.

NOISTA PÄIVISTÄ on moni asia muuttunut. Tiedon merkitys liiketoimintaa edistävänä ja jopa kilpailuetua tuovana tekijänä on kasvanut ja laajasti tunnustettu. Myös viime vuosien vahvin teknologinen virtaus, tekoäly, vaatii toimiakseen dataa. Eikä ihan minkälaista dataa tahansa.

VIRHEELLISTÄ DATAA opetusmateriaalina käyttämällä tekoälykin saadaan tuottamaan virheellisiä vastauksia. Tai ajattelumaailmaltaan vinoja. Siksi tekoälyn opetukseen ja myös promptaukseen käytettävän datan on oltava laadukasta.

LAADUKAS DATA ei synny vahingossa, vaan sen eteen on tehtävä suunnitelmallista työtä. Voi olla, että tarvitaan datastrategiaa alkuun kirkastamaan, mitä liiketoiminta odottaa dataaltaan, ja mitä dataa on oikeasti käytössä; sen usein tietää parhaiten tietohallinto. Kysymys on siis perinteisestä liiketoiminnan ja IT:n yhteenlinjaamisongelmasta. Sen kun saa ratkaisuksi, homma alkaa toimia ja laadukasta dataa syntyy.

TEKOÄLYN LISÄKSI hyvää dataa tarvitaan muuallakin. Perinteinen bisnesanalytiikkakin hyötyy hyvälaatuisesta datasta, ja onhan se myös transaktiokoneiden, ERPpien ja MESsienkin, mieleen.

KANNUSTAN KAIKKIA leveällä rintamalla sekä parantamaan datan laatua että käyttämään sitä toiminnassa hyväksi. Suunnitelmallisesti. Vuosi 2024 voisi siis olla tekoälyn hyödyntämisen ohella tiedonhallinnan kehittämisen vuosi. ■

Reino Myllymäki
kehityspäällikkö, TIVIA

JULKAISIJA

TIVIA ry

PÄÄTOIMITTAJA

Juha Lappi

ULKOASU

Olli Teräs

TOIMITUSKUNTA

Eija Kalliala,

Joona Haavisto, Maaret Pyhäjärvi,

Olli Teräs

KANNEN KUVA

Shutterstock

YHTEYSTIEDOT

TIVIA ry c/o TIVIA Infuture Oy

Firdonkatu 2 T 63

00520 Helsinki

tivia@tivia.fi

tivia.fi

JÄSENASIAT

jasenasiat@tivia.fi

TAPAHTUMAT

PUHETTA PITÄMÄSSÄ.

Sytykkeen vuoden 2023 puheenjohtaja Timo Piiparinen SystemAI-seminaarissa.

SYSTEMAI-SEMINAARIN SATOA

Teksti Reino Myllymäki Kuva Kati Viik

Systeemyöyhdistys Sytyke järjesti SystemAI-seminaarin marraskuussa 2023. Tapahtumassa oli noin 50 osallistujaa sekä paikan päällä Helsingissä että etänä.

Seminaarin keynote-puhujana toimi tietokirjailija **Petteri Järvinen**, joka kävi läpi tekoälyn historian merkkipaaluja vuodesta 1956 lähtien. Tekoälyn kannalta tärkeä vuosi oli 2017, jolloin julkaistiin raportti "Attention is all you need," avaten tien GPT-kielimalleihin, joista yksi esimerkki on ChatGPT. Järvinen painotti myös, että jatkuva oppiminen on tärkeää IT-alalla.

Järvisen mukaan uuden oppimiskyky ihmisellä on parhaimmillaan 25-30 vuoden iässä. Ikääntymisen aiheuttamaa laskevaa käyrää on voitu kompensoida kokemuksella. Tällöin vaarana kuitenkin on urautuminen. Järvisen resepti tähän on: Ole utelias ja kokeile, nauti yllätyksistä ja ongelmista sekä tee tekoälystä oma työkalusi mutta älä ulkoista sille ydinosaamistasi äläkä luota siihen sokeasti.

Toisena puhujana oli **Mira Lindfors**, joka kertoi *Telian* chatbot-ke-

hityksestä. Botteja käytetään ohjaamaan ohjelmistorobotiikkaa eri käyttötapausten hallinnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi laajakaistan irtisanominen tai SIM-korttien päivitys. Lindforsin mukaan seuraava askel on käyttää tekoälyä tehostamaan vastaavia digitaalisia kanavia.

Kolmas puhuja oli **Kea Kangas-Lång**. Kea keskittyi esityksessään tekoälyn hallintoon. Hän korosti, että tekoäly on perimmiltään tietokoneohjelma, joka tekee aiemmin vain ihmisen tekemiä asioita. Kean mukaan regulaatio on myös tekoälyn kohdalla tarpeen. Kysymykseen miten varmistetaan, että tekoäly täyttää odotusten ja regulaatioiden tarpeet, Kea vastaa: AI Governance. Hänen esittelemä AI Governance -kehikko pyrkii varmistamaan, että kaikki osa-alueet saavat tarvitsemansa huomion. Hän kiteytti esityksensä kolmeen asiaan: 1. Tekoäly on jo täällä. 2. AI Governance tuo kyvyn vastata vaatimuksiin. 3. AI Governance koostuu suuresta määrästä kyvykkyyksiä. ■

► Lue lisää: sytyke.org

TIVIA KOULUTTAA

Verkkoympäristön saavutettavuus

15.2.2024

► Joko tiedät, miten teet sivuistanne saavutettavat ruudunluohjelmilla? Sujuuko sometus myös kuulovammaisille? Muuttuvatko asiakkaasi verkossa tuotteita keräileviksi hämähäkeiksi vai valikkoon jumittuviksi kaloiksi? Tule oppimaan, miten teet **sivuistasi ja somestasi saavutettavat**.

Business Case käytännössä

15.2.2024

► Kurssilla opitaan oikeaoppisen Business Casen eli **projektin perustelun** sisältö. Käydään läpi kustannusten laskenta, hyötyjen arviointi ja hyöty-kustannusanalyysi. Lisäksi opitaan riskien arviointia sekä käsittelemään muut projektin perustelussa tarpeelliset asiat.

Johdatus CRM-järjestelmiin

13.3.2024

► Koulutus koostuu sekä alkuun käytävästä teoriaosuudesta että tutustumisesta käytännön kautta maailman johtavaan CRM-järjestelmään, **Salesforceen**. Koulutus kattaa **asiakkuuden hallinnan** elinkaaren asiakkuuksien hankinnasta pitkäaikaiseen asiakassuhteeseen.

tivias.fi/koulutukset

TIEDONHALLINTA

TIETO- KULTTUURIN JOHTAMINEN

Vahva tietokulttuuri on digitaalisen liiketoiminnan edellytys. Tietoa tulee johtaa, jotta sen potentiaali saadaan valjastettua liiketoiminnan ja asiakkaiden tarpeisiin. Tässä artikkelissa tiedon johtamisen asiantuntijat kertovat, mikä on menestyvän tietokulttuurin salaisuus.

Menestyvä liiketoiminta vaatii tietokulttuurin, elävän organismin johtamista kokonaisuutena. Tässä artikkelissa pureudumme siihen, mitä tietokulttuuri on, miten sitä johdetaan, sekä mikä on edistyneen tietokulttuurin salaisuus. Haastattelin artikkelia varten **Jani Iivaria** sekä **Minna Oksasta**, tiedonhallinnan ja -johtamisen ammattilaisia. Tutkin itse tietokulttuuria osana strategisen johtamisen opintoja.

Mitä tietokulttuuri tarkoittaa sinulle?

Jani: Tietokulttuuri tarkoittaa toimintatapaa, jossa tieto ja tiedonhallinta ovat keskeisessä asemassa organisaation päätöksenteossa. Yh-

teisössä vallitsee ymmärrys tietojen tärkeydestä, ja tietoja hallitaan tehokkaasti. Tämä käsittää prosessit, joissa tietoa luodaan, jaetaan ja käytetään turvallisesti. Tieto integroidaan liiketoimintaprosesseihin, päätöksentekoon ja strategiaan. Tietoa käytetään aktiivisesti päätöksenteossa.

Minna: Tietokulttuuri lähtee siitä, että tiedot ovat liiketoiminnan ytimessä. Ymmärrämme, että tiedot ovat yritykselle yhtä tärkeitä resursseja kuin ihmiset ja reaaliomaisuus. Tietoja pitää myös hallita ja johtaa hyvän toimintamallin mukaan. On osattava valita tiedot, jotka ovat organisaatiolle merkityksellisimpiä ja rakentaa tietojen ohjausmalli erityisesti näille tiedoille. Tietokulttuuria rakennettaessa on muistettava, että tietotyössä ihmisten välinen kom-

munikointi on 80 % työstä ja 20 % on tekniikkaa.

Arvo: Sekä Jani että Minna näkevät, että tietokulttuurissa tieto ja sen liiketoimintalähtöinen johtaminen ja -ohjaus ovat keskiössä. Jani korostaa etenkin tietoperusteista päätöksentekoa Minnan korostaessa dialogia ja organisaation tärkeimpien tietojen hyvää hoitamista. Näemme että tietokulttuuria voidaan lähestyä monelta kulmalta.

Miten tietokulttuuria johdetaan?

Jani: Tietokulttuurin omaksuminen vaatii muutosta organisaatiossa. Johto edistää tietojen ja analytiikan käyttöä asettamalla esimerkin nojautumalla omissa päätöksissä tietoihin ja odottaa, että muut tekevät samoin. Muutosjohtamisen näkökulmasta

organisaatiota tulee tukea tietokeskeiseen muutokseen. Painopisteet ovat samat kuin ihmisvaikutteisissa muutoksissa. Kyse on tietolukutaidon lisäksi myös ajattelutavan muutoksesta, johtajuudesta, yhteistyön korostamisesta, viestinnästä ja palkitsemisesta.

Minna: Ensin tulee ymmärtää organisaation tietokulttuuri, jotta sitä voidaan johtaa. Tietokulttuurin johtaminen lähtee ylimmästä johdosta. Tietojen hallintatyölle tulee varata riittävästi resursseja ja antaa aikaa työn tekemiseen. Tiedonhallinnan johtamiseen ja ohjaukseen on olemassa viitekehyksiä. Esim. **DAMA:n DMBok 2.0** antaa kokonaiskuvan tiedonhallinnan työstä. Tämän mallin mukaan voi räätälöidä omaan organisaatioon sopivan toimintamallin.

Pelkkä tiedon johtaminen ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan paljon eri osapuolten välistä viestintää, jotta koko organisaatio oppii toimimaan tietolähtöisesti ja sitoutuu sovittuihin toimintaperiaatteisiin.

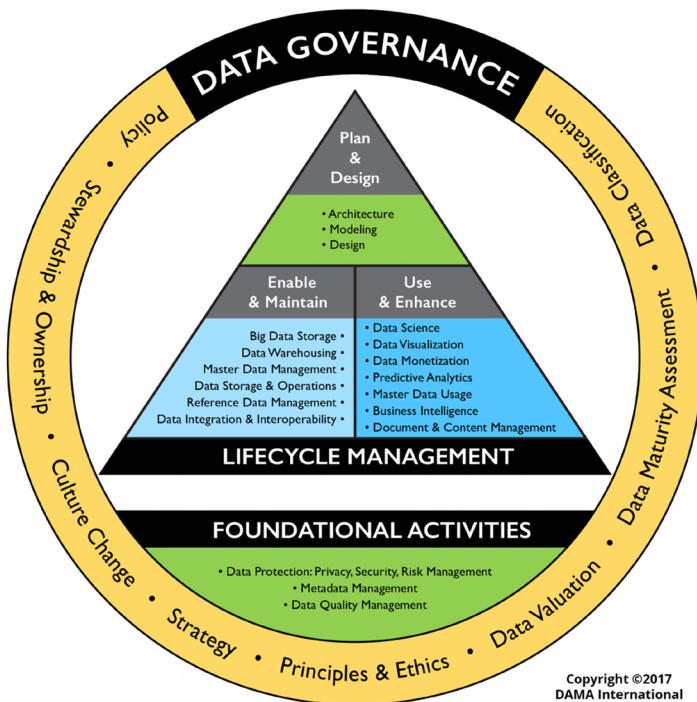
Tietokulttuuri tarkoittaa toimintatapaa, jossa tieto ja tiedonhallinta ovat keskeisessä asemassa organisaation päätöksenteossa.

Arvo: Minna nostikin esiin, että ensiksi pitää ymmärtää organisaation tietokulttuurin tila. Molemmat

korostivat tietokulttuurin strategista johtamista. Ylimmän johtoryhmän on jaettava selkeä käsitys tietokulttuurista ja sen johtamisesta. Minnan esiin nostaman DAMA-viitekehyksen avulla voidaan hahmottaa tiedonhallinnan tilaa ja kehitystarpeita. Janin tavoin näen muutosjohtamisen ja transformaatioiden johtamisen oleellisena, mikäli organisaation tiedoista halutaan merkittävästi enemmän arvoa asiakkaille. Kummankin tavoin näen keskeiseksi tekijäksi ohjata ihmisten suhtautumista tietoihin tietostrategian mukaisesti. Viestintä ja avoin dialogi ovat kriittisiä tekijöitä tietokulttuurin kehittämisessä.

Mikä on menestyvän tietokulttuurin salaisuus?

Jani: Menestyvän tietokulttuurin ►

TIEDONHALLINTA KUVATTUNA. DAMA-viitekehys kattaa tiedonhallinnan näkökulmat yksittäisistä osa-alueista kulttuurilliseen muutokseen. Lähde: DAMA International.

DAMA Finland on tiedonhallinnan ammattilaisten yhteisö, joka on toiminut tänä vuonna Suomessa 20-vuotta. DAMA Finland kuuluu TIVIAN lisäksi myös DAMA Internationaliin, joka on kansainvälinen tiedonhallinnan organisaatio. DAMA International on tuottanut viitekehysten DMBok 2.0, jonka parhaita käytäntöjä DAMA Finland tuo esiin toiminnassaan. DAMA Finlandin tavoitteena on kehittää hyvää tiedonhallinnan kulttuuria Suomessa.

[▶ damafinland.fi](http://damafinland.fi)

salaisuus on siinä piilevän ajatuksen vastaanottaminen avosylin. Jos tieto(kulttuuri) pystytään integroimaan liiketoiminta strategiaan, päätöksentekoon sekä prosesseihin, se aletaan nähdä merkittävänä osana päivittäistä rutiinia. Kulttuurin muodostuminen vaatii sitoutumista koko organisaatiolta mutta erityisesti johdolta.

Minna: Tietokulttuurin salaisuus on, että pitää saada koko organisaatio ymmärtämään tietojen merkitys ja oppia pitämään tiedoista huolta ennakkoiden, ei vain silloin kun tulee ongelmia. Kun esim. raportoinnissa huomataan, että tiedoissa on virheitä, alamme kiinnostua, miten saisimme ne korjattua. Reaktiivisten korjaustoimien sijaan voimme ennalta määrittellä käytettävät tiedot ja säännöt, miten tietoa saa käyttää. Kun tämä määrittely tuodaan läpinäkyväksi organisaatiossa, niin parannetaan mahdollisuuksia hyödyntää tietoja oikein.

Arvo: Janin painottama avoin suhtautuminen tietokulttuuriin on yksi oleellinen tekijä menestyvän tietokulttuurin rakentamisessa. Se

mahdollistaa Minnan esiin nostamaa jaetun ymmärryksen syntymistä organisaation tiedoista sekä arvostavaa asennetta tietoja kohtaan. Janin ajattelu tieto(kulttuurin) sisään rakentamisesta organisaation toimintaan sekä horisontaalisesti ja vertikaalisesti tiivistää, mitä tietokulttuuri voi parhaimmillaan olla. Näen itse, että tietokulttuurin strateginen johtaminen on menestyvän tietokulttuurin salaisuus. Tähän myös molemmat haastateltavat viittasivat eri kohdissa.

YHTEENVETO

Menestyvän tietokulttuurin salaisuus piilee avoimessa suhtautumisessa ja tietojen integroimisessa sekä liiketoimintastrategiaan että prosesseihin. Tämä vaatii sitoutumista koko organisaatiolta, erityisesti johdolta. Tietokulttuurin rakentamisessa korostuvat viestintä, muutosjohtaminen, strateginen näkemys, dialogi sekä ihmisten suhtautumisen ohjaaminen tietostrategian mukaisesti. Tietojen ollessa tietokulttuurin keskiössä, tiedon laadunhallinta on ensiarvoisen tärkeää. ■

Artikkelissa haastateltu **Jani Iivari** on analytiikka-, data- ja integraatiopäällikkö Paulig-ryhmässä. Jani on tiedonhallinnan ammattilainen sekä harrastaja.

Artikkelissa haastateltu **Minna Oksanen** DAMA Finland ry:n puheenjohtaja ja Senior Consultant HCD Oy:ssä (Ari Hovi). Minnan kiinnostuksena on tiedonhallinta ja -johtaminen.

Haastattelija ja artikkelin kirjoittaja on **Arvo Perälä**. Arvo on tiedon johtamisen ja ohjauksen ammattilainen, jonka intohimo on edistää tietokulttuuria, jossa tiedonhallinta on sisäänrakennettu yrityksen toimintaan.

TIETOSUOJAN SEURAAMUSMAKSUT

Teksti Jyri Paasonen Kuva Shutterstock

Henkilötietojen suojaa koskeva lainsäädäntö on Suomessa kehittynyt ja muokkaantunut sekä teknologian kehityksen harppauksien että EU:n sääntelyn kehityksen myötä. Tähän mennessä käänntekeväksi sääntelyn muutokseksi erityisesti tietosuojan seuraamusjärjestelmän ja valvontaviranomaisen velvollisuuksien näkökulmasta on EU:n yleinen tietosuoja-asetus.

Hallinnolliset seuraamusmaksut ovat olleet viime vuosien aikana vilkkaan akateemisen tarkastelun kohteena. Eräs keskeinen impulssi tähän keskusteluun on ollut muun muassa *Euroopan ihmisoikeustuomioistimen* (EIT) oikeuskäytäntö koskien

ne bis in idem -kieltoa tilanteessa, jossa sopimusvaltiossa on määrätty rikosoikeudellisen seuraamuksen ohella jokin muu seuraamus, jota valtionsisäisessä oikeudessa on pidetty muuna kuin rikosoikeudellisena seuraamuksena. Ne bis in idem -kiellon soveltamisala ei rajoitu vain rikosoikeudellista rangaistusta koskeviin tuomioihin, vaan se ulottuu myös rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin.

Suomessa tietosuojavaltuutetun antamista päätöksistä merkittävä osa on koskenut yrityksiä. Hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisen ennustettavuus ei ole täysin selkeää. Täytyy korostaa, että tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 1 kohdan mukaan

tietosuoja-asetuksen rikkomisesta määrättävien hallinnollisten sakkojen määräämisen on kussakin yksittäisessä tapauksessa oltava tehokasta, oikeasuhtaista ja varoittavaa. Artiklan 2 kohdan mukaan hallinnolliset sakot määrätään kunkin yksittäisen tapauksen olosuhteiden mukaisesti. Tämän takia on tärkeää, että päätöksistä valitetaan ja saadaan ennakkopäätöksiä (esim. KHO:2023:81 ja KHO:2023:82)

Euroopan tietosuojaneuvostossa on tunnistettu haasteet, kun seuraamusmaksujen määräämiskäytäntö ei ole yhdenmukaista. Tämän takia he ovat laatineet muun muassa ohjeen hallinnollisten seuraamusmaksujen laskemiseen, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa kansallisten tietosuojaviranomaisten tapoja tietosuoja-asetuksen perusteella määrättyjen seuraamusmaksujen suuruuden laskennassa.

Ylipäätään Euroopassa tietosuojavaltoviranomaiset ovat määränneet entistä enemmän seuraamusmaksuja, kun niiden kokonaismäärä on kasvanut 50 prosentin vuositasolla. Tämä on herättänyt keskustelua useissa valtioissa siitä, että organisaatiot ovat yhä varovaisempia ilmoittamaan tietosuojarikkomuksista, koska pelkäävät sakkoja ja korvausvaatimuksia.

Tietosuojan kannalta tietoturvallisuuden kontrollien tehokkuus ja organisaatioiden riskienhallinnan sekä säätelyn toimivuudella on merkitystä, jotta voidaan suojata tehokkaasti henkilötietoja. Tietorikoksilla voidaan vahingoittaa laajasti yhteiskuntaa, kuten *Psykoterapiakeskus Vastaamon* tapaus osoittaa.

Tämän takia olisi tärkeää tehdä vertailevaa tutkimusta tietosuojavaltoviranomaisten välillä ja tutkia myös hallinnollisen seuraamusjärjestelmän hyötyjä tietosuojan sekä tietoturvallisuuden kehittämisen näkökulmasta. ■

Liity jäseneksi!

AJANKOHTAISTA

Oppimalla onnistuneisiin IT-projekteihin

9.2.2024

► Tämä *IT Insider* -verkkotapahtuma tarjoaa kokemuksia ja näkemyksiä **IT-projektien** onnistumisesta ja epäonnistumisesta oppimisesta. Tapahtuma on suunnattu kaikille projektitoiminnasta ja oppimisesta kiinnostuneille. Asiantuntijana on kauppatieteiden tohtori **Riku Oksman**.

Kyberturva muuttuvassa maailmassa

8.3.2024

► Suomen Natoon liittymisen jälkeen olemme saaneet kokea monenlaista kiusantekoa Venäjän toimesta muistaen muun muassa välineellistettyä maahantuloa ja muutakin **hybridivai-kuttamista**. Maailma muuttuu muutenkin koko ajan, ja uhkakuvat muuttuvat samalla. Tässä *IT Insider* -verkkotapahtumassa kansanedustaja ja työelämäprofessori **Jarno Linnéll** kertoo **kyberturvallisuuden** ajankohtaisesta tilannekuvasta sekä ottaa kantaa uhkiin ja niihin varautumiseen.

TIVIA Open Space

21.3.2024

► Tämä maksuton verkkotapahtuma on tieto- ja viestintäteknikan asiantuntijoiden kohtauspaikka. Tapahtuman ohjelma rakentuu osallistujien agendalla. Tapahtuman tuo yhteen tieto- ja viestintäteknikan asiantuntijoita, jotka haluavat jakaa osaamistaan ja oppia uutta. Open Space on osallistujalähtöinen tapahtumaformaatti, jossa osallistujat itse luovat tapahtuman ohjelman.

tivia.fi/tapahtumat

JÄSENYYS TIVIA-YHTEISÖSSÄ KANNATTAA!

- Vahva valtakunnallinen vaikuttaja
- ICT-alan puolestapuhuja
- Riippumattoman tutkimustiedon tuottaja
- 28 jäsenyhdistystä, tuhansia henkilöjäseniä ja satoja yhteisöjäseniä
- Tavoitteena jäsenistön ammatillisen osaamisen ja arvostuksen kehittäminen

MIKSI JÄSENEKSI?

TIVIA-yhteisön jäsenet ovat ICT-ammattilaisia niin teknologian kuin liiketoiminnan puolelta sekä alan kouluttajia ja tutkijoita. Yhteisöön pääsee mukaan liittymällä yhteen tai useampaan TIVIAN jäsenyhdistyksistä. Jäseneksi voi liittyä jo opiskeluaikana ja työuran jälkeen saa jatkaa yhteisöön kuulumista seniorijäsenenä. Yhteisö tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuden verkostoitua muiden alan ammattilaisten kanssa.

Jäsentapahtumissa ja -koulutuksissa saa tuoretta tietoa ammatillisen kehittymisen tueksi, tärkeitä kontakteja sekä luontevan mahdollisuuden vaihtaa kokemuksia. TIVIA-yhteisön laaja yhteistyökumppaniverkosto tarjoaa ammatilliseen kehittymiseen foorumeita, sisältöjä, välineitä ja keinoja.

TIVIA-yhteisön jäsenetuihin kuuluvat mm. edut alan lehdistä, koulutuksista, ohjelmistoista sekä matka- ja hotellipalveluista. Yrityksille ja muille yhteisöille jäsenyys sisältää lisäksi laajat markkinointiviestinnän keinot ja kanavat, jotka tarjoavat näkyvyyttä ja oman liiketoiminnan kehittämismahdollisuuksia.

Lue lisää ja tutustu tarkemmin:
tivia.fi

 TIVIA